

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија, издаваат

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за средното образование,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 8 април 2025 година.

Бр. 08-2193/1
8 април 2025 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Гордана Сиљановска-Давкова, с.р.

Претседател на Собранието
на Република Северна
Македонија,
Африм Гаши, с.р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Член 1

Во Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија” број 44/1995, 16/1996, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 41/2001, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 18/2003, 67/2004, 51/2005, 55/2005, 113/2005, 3/2006, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 88/2009, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 и 64/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија” број 229/20 и 269/23), по членот 3 се додаваат четири нови членови 3-а, 3-б, 3-в и 3-г, кои гласат:

„Член 3-а

(1) Во средното образование се применуваат ирмативни мерки со цел надминување на дискриминација и исклучување на деца и возрасни.

(2) Афирмативни мерки од ставот (1) на овој член, се:

- ослободување од плаќање на трошоците за признавање и еквиваленција на свидетелства и дипломи стекнати во странство на граѓани од социјално загрозени категории,
- бесплатен пристапен превоз за учениците со попреченост и лицата за нивна придружба,
- бесплатен превоз за ученици, согласно со одредбите од овој закон,
- обезбедување образовна асистенција,

- обезбедување поддршка за ученици странски државјани, односно ученици на државјани на Република Северна Македонија кои престојувале во странство и се вратиле во државата за изучување на мајчиниот јазик и јазикот на кој ќе ја следат наставата,
- обезбедување образовни медијатори,
- ослободување од плаќање на трошоците за вонредни ученици кои се упатени во воспитно-поправни установи и казнено поправни установи и кои образованието го стекнуваат по пат на полагање испити според наставен план, наставна програма и испитна програма во средното училиште,
- ослободување од плаќање на трошоците за вонредни ученици со попреченост кои имаат проценка за попреченост од системот за проценка на лица со попреченост и образованието го стекнуваат преку индивидуален образовен план (во натамошниот текст: ИОП) или модифицираната програма и
- стимулирање за учество и паричен надоместок за освоена прва, втора или трета награда или златен, сребрен, односно бронзен медал на меѓународни олимпијади и натпревари, како и за освоено прво место на натпревар на државно ниво.

Член 3-б

(1) Средното образование е институционално, кадровски и содржински организирано на начин кој овозможува образование за сите ученици во средното образование.

(2) Инклузивното образование е процес кој ги зема предвид различните индивидуални потреби за развој на учениците, давајќи еднакви можности за остварување на основните човекови права за развој и за квалитетно образование.

(3) Инклузивното образование вклучува промени и прилагодувања на наставната содржина, учебниците, материјалите за учење, пристапот, структурите и стратегиите.

(4) Средното училиште обезбедува разумно прилагодување на инфраструктурата, индивидуализирана поддршка за реализација на наставните планови и програми во средното образование, согласно индивидуалните потреби на ученикот.

(5) Образованието е пристапно и достапно за сите преку обезбедување услови за непречено следење на наставата и стекнување компетенции.

(6) Разумното прилагодување од ставот (4) на овој член, претставува изменување и приспособување на условите за воспитание и образование, што не предизвикува несразмерно или непотребно оптоварување на средното училиште, а е со цел обезбедување на уживањето или остварувањето на сите човекови права и слободи на учениците со попреченост на еднаква основа со другите.

(7) Ученици со посебни образовни потреби, во смисла на овој закон, се:

- ученици со долготрајна телесна, сетилна, интелектуална, психосоцијална попреченост, на кои интеракцијата со различните општествени бариери им го оневозможува нивното целосно и ефективно учество во општеството на еднаква основа со другите,
- ученици со нарушување во однесувањето или емоционални проблеми,
- ученици кои потекнуваат од социо-економски, културни или јазично ранливи средини и
- талентирани и надарени ученици.

(8) Надарени и талентирани ученици се ученици кои имаат развиено една или повеќе способности на ниво кое ги надминува способностите на нивните врсници. Надареноста, по правило, се однесува на високи постигнувања во областа на природни науки, математика, општествени науки, јазици и информатика, додека пак талентираноста, по правило, се однесува на постигнувања во областа на уметностите, ликовно изразување, музика, балет, дизајн и спорт.

Член 3-в

(1) Во средното училиште директорот формира училишен инклузивен тим, кој се грижи за инклузивните политики и практики на ниво на училиштето. Директорот, на предлог на наставничкиот совет, формира и инклузивен тим за ученик којшто работи по ИОП или по модифицирана програма.

(2) Училишниот инклузивен тим е составен од: педагогот, односно психологот, односно социјален работник, односно социолог во средното училиште, еден наставник од редот на наставниците од средното училиште и еден ученик од ученичкиот совет, двајца родители односно старатели, кариерен советник, специјален едукатор и рехабилитатор и директорот на средното училиште. Во средните стручни училишта во училишниот инклузивен тим се вклучува и претставник од деловната заедница. Училишниот инклузивен тим ги осмислува и спроведува активностите на ниво на целото средно училиште и води грижа тие да бидат усогласени и применувани во воспитно-образовната работа.

(3) Инклузивниот тим за ученикот е составен од: ученикот, наставниците на ученикот со попреченост за чии предметни подрачја се изготвува ИОП или модифицирана програма, родителот односно старателот на ученикот, педагогот, односно психологот, односно социјалниот работник, односно социолог во средното училиште, специјалниот едукатор и рехабилитатор и образовниот асистент на ученикот. Во инклузивниот тим за ученик во средното стручно училиште се вклучува и кариерниот советник. Инклузивниот тим за ученикот функционира сè додека е потребно или до завршување на средното образование на ученикот. Инклузивниот тим за ученикот во фокусот на својата работа го има конкретниот ученик, неговите соученици и изготвување и реализирање на неговиот ИОП или модифицираната програма.

(4) Доколку средното училиште нема вработено стручен соработник - педагог, односно психолог, односно социјален работник, односно социолог во училиштето, специјален едукатор и рехабилитатор, за членови на инклузивниот тим од ставовите (2) и (3) на овој член, се определуваат лица од друго средно училиште.

(5) Инклузивниот тим за ученикот и државното средно училиште со ресурсен центар, во случај на оправдано отсуство на образовниот асистент, му дава поддршка во учењето на ученикот со попреченост.

(6) Начинот на работењето на инклузивниот тим за ученикот, го утврдува министерот, на предлог на Бирото и Центарот.

Член 3-г

(1) За поддршка на учењето за учениците со попреченост и на наставниците, се обезбедува: образовна асистенција, соодветна стручна поддршка од државно средно училиште со ресурсен центар и центар за поддршка на учењето за учениците со попреченост (во натамошниот текст: центар за поддршка на учењето), инклузивен тим и асистивна технологија согласно со проценката за попреченост од системот за проценка на лица со попреченост и во согласност со ИОП или модифицираната програма.

(2) Начинот на побарување на образовна асистенција, начинот на селекција и избор, како и програмата за обука за образовен асистент, на предлог на Бирото и Центарот, ги утврдува министерот.

(3) Нормативот за образовниот асистент, описот на компетенциите и работните задачи на предлог на Бирото и Центарот, ги утврдува министерот.

(4) Јавниот повик за селекција и избор на образовен асистент, како и обуката на образовен асистент, ги спроведува државното средно училиште со ресурсен центар.

(5) Јавниот повик од ставот (4) на овој член, по претходно добиена писмена согласност од Министерството за образование и наука (во натамошниот текст: Министерството), се објавува во најмалку два дневни весници, од кои најмалку во еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и во весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, како и на интернет страницата на државното средно училиште со ресурсен центар.

(6) Селекцијата и изборот на образовен асистент ја врши петчлена комисија од редот на вработените наставници и стручни соработници во државното средно училиште со ресурсен центар, која ја формира директорот на средното училиште.

(7) Образовните асистенти се вработуваат на определено време од страна на државните средни училишта со ресурсен центар. Средствата за образовните асистенти се обезбедуваат од Буџетот на Министерството.

(8) По исклучок од ставот (5) на овој член, образовните асистенти можат да се вработуваат во текот на целата учебна година, доколку се јави потреба од вработување заради замена за место испразнето по основ на пензионирање, боледување, отказ, смрт или друго, а за кое работно место биле обезбедени финансиски средства.

(9) Образовните асистенти од ставот (8) на овој член, можат да засноваат работен однос и без јавен повик, на определено време најмногу до три месеци, по претходна обезбедена согласност од Министерството.

(10) По исклучок од ставовите (4), (5) и (7) на овој член, доколку во општината има наставници кои се вработени на неопределено време во средно училиште, а немаат наставни часови, односно за нив треба да се води постапка за престанок на работен однос од деловни причини (технолошки вишок), наставникот може да биде распореден на работно место образовен асистент во државно средно училиште со ресурсен центар, по претходна согласност од Министерството. Доколку наставникот одбие да биде распореден на работно место образовен асистент во државно средно училиште со ресурсен центар, на него се применуваат прописите од областа на работните односи и Колективниот договор за средното образование.

(11) Распоредувањето од ставот (10) на овој член, се врши по претходна писмена согласност на наставникот и на раководните лица во установите, а решението за времено распоредување кое е за времетраење од една учебна година, го донесува раководното лице во установата во која истиот е вработен.

(12) Работното место на кое се распоредува вработениот од ставовите (10) и (11) на овој член, може да е во истото или во друго средно училиште во истата општина, односно средно училиште во град Скопје.

(13) Образовниот асистент на ученикот, односно учениците со попреченост, дава поддршка на сите ученици во паралелката кои имаат потреба од образовна асистенција, без да дискриминира одредени ученици.

(14) Доколку на ниво на општина нема државно средно училиште со ресурсен центар, поддршка на учењето на учениците со попреченост се обезбедува од најблискиот центар за поддршка на учење или од најблиското државно средно училиште со ресурсен центар.

(15) Советот на општината определува во кое општинско средно училиште се формира центар за поддршка на учење, при тоа водејќи сметка за потребниот простор, опрема и кадар на средното училиште кое се определува како центар за поддршка за учење на учениците со попреченост.

(16) Центарот за поддршка на учење, е составен дел на општинското средно училиште од став (15) на овој член, кој ги користи материјалните и човечките ресурси во средното училиште и дава соодветна стручна поддршка на учениците со попреченост, на наставниот кадар, стручните соработници, родителите, односно старателите и инклузивниот тим во средното училиште и во другите средни училишта на подрачјето на општината.“.

Член 2

По членот 4 се додава нов член 4-а, кој гласи:

„Член 4-а

(1) Средното образование се организира и остварува во средно училиште, средно училиште со ресурсен центар и/или кај работодавач.

(2) Средното образование се организира и остварува и во здравствени установи, казнено-поправни и воспитно-поправни установи, како и во домашни услови, согласно со овој закон.

(3) Средното училиште организира воспитно-образовен процес во домашни услови како посебен облик на работа за ученици на подолго домашно лекување.

(4) За учениците кои, поради поголеми здравствени проблеми или хронични болести, не можат да посетуваат настава подолго од шест недели, средното училиште во кое е запишан ученикот може наставата да ја организира во домашни услови, односно во здравствена установа, преку далечинско учење со примена на средства за електронска комуникација, со физичко присуство или комбинирано.

(5) Родителот, односно старателот го известува средното училиште за потребата за настава на ученикот кој е на подолго домашно или болничко лекување.

(6) Средно образование во казнено-поправни и воспитно-поправни установи, го реализира регионален центар за стручно образование и обука.

(7) Средно образование кај работодавач се реализира согласно со Законот за стручно образование и обука.

(8) Начинот на организирање на наставата во установите од ставот (2) на овој член, како и во домашни услови, на предлог на Бирото и Центарот, го утврдува министерот.“.

Член 3

Во член 9-а по ставот (2) се додаваат три нови ставови (3), (4) и (5), кои гласат:

„(3) Заради водење на збирката на податоци од став (2) алинеја 1 на овој член, како и заради заштита на личните податоци, за ученикот запишан во средно училиште личните податоци се преземаат преку единствениот образовен број на ученикот кој го следи ученикот низ неговото образованието и ги поврзува сите податоци за ученикот.

(4) Единствениот образовен број на ученикот е поврзан со матичниот број на граѓанинот.

(5) По исклучок од ставот (4) на овој член, на лице со статус на странски државјанин, лице без државјанство и присилно раселено лице, му се доделува привремен единствен образовен број.“.

Член 4

Членот 21 се менува и гласи:

„(1) Министерот, на предлог на Бирото и/или Центарот, донесува концепции за гимназиско образование, за стручно образование и за уметничко образование.

(2) Министерот, на предлог на Бирото и Центарот, ја утврдува рамката за клучните компетенции што ги стекнуваат учениците во средното образование.

(3) Во средното училиште воспитно-образовната работа се организира и остварува според наставни планови и наставни програми, кои на предлог на Бирото и/или Центарот, ги утврдува министерот.

(4) Наставен план за средното образование содржи: задолжителни и изборни предмети и часови за заедница на паралелка кои се определени со годишниот и неделниот број на часови за настава и нивната распределба по години на образование. Со наставниот план се определуваат и слободни изборни предмети/содржини програмирани од средното училиште, општествено-корисна работа, како и други воннаставни активности.

(5) Со наставните програми се определуваат: резултатите од учењето, содржините и поимите, активностите и методите во наставата, примери на активности и методи во наставата, стандардите за оценување, опремата и средствата за реализација на наставната програма, нормативот за наставен кадар и друго потребно за реализација на наставната програма.

(6) Испитната програма ги опфаќа резултати од учењето утврдени во наставните програми за кои се полагаат испити на крајот на средното образование.

(7) Наставата за учениците со попреченост во средните училишта, може да се реализира според наставни програми, ИОП или модифицирани програми на наставните програми од ставот (5) на овој член, согласно проценката за попреченост од системот за проценка на лица со попреченост.

(8) ИОП вклучува адаптации во резултатите од учењето на наставната програма, воведување специфични активности и методи што овозможуваат постигнување на резултатите од учењето.

(9) Модифицирана програма е наменета за учениците со комплексни потреби, се подготвува за секоја учебна година и со неа се определуваат резултатите од учење базирани на компетенциите, со кои треба да стекнат и развијат самостојност, личен развој и социјални односи и работно оспособување на учениците.“.

Член 5

Членот 22 се менува и гласи:

„(1) Во училиштата се остваруваат и програми за заштита од насилство, злоупотреба и запуштање на ученици, програми за спречување дискриминација и програма за превенција од употреба на алкохол, пушење, учество во игри на среќа, злоупотреба на дроги и други психотропни супстанции и малолетничка деликвенција.

(2) Активностите од програмите од ставот (1) на овој член, се остваруваат низ различни наставни и воннаставни активности со учениците, вработените, родителите, односно старателите на ученици во соработка со општините/градоот Скопје, согласно со утврдените потреби од страна на училишниот одбор и советот на општината/градоот Скопје и Педагошката служба.

(3) Средствата за реализација на активностите од ставот (2) на овој член, се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија, буџетите на општините, односно Град Скопје и од други извори (донации, легати, подароци, фондации, меѓународни проекти и друго), а се користат наменски.

(4) За доделување средства за реализација на активностите од ставот (2) на овој член, Министерството објавува јавен повик на својата интернет страница, еднаш во годината, во месец октомври.

(5) За доделување на средства за реализација на активностите од ставот (2) на овој член, министерот формира комисија составена од по еден претставник од Министерството, Бирото, Центарот, Педагошката служба и Државниот просветен инспекторат. Висината на средствата по средно училиште изнесува најмногу до две просечни нето плати исплатени по работник во Републиката во претходната година.

(6) Директорот на средното училиште е должен да пријави секаков облик на насилство, злоупотреба или занемарување сторено врз ученик од страна на друг ученик, родител односно старател, наставник, стручен соработник или кое било друго лице кое е вработено во средното училиште, до надлежните институции утврдени со закон.

(7) Начинот на пријавување и заштита на ученик кој е изложен на која било од формите на насилство, злоупотреба и занемарување, на предлог на Бирото, го утврдува министерот.“.

Член 6

Членот 23 се менува и гласи:

„(1) Воспитно-образовната работа во средните училишта се остварува во учебни години.

(2) Учебната година во средните училишта почнува, по правило, на 1 септември, а завршува на 31 август наредната година.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, во услови на вонредни околности (утврдено постоење на кризна состојба, прогласена епидемија, односно пандемија, пожари, поплави или други големи природни непогоди), учебната година може да започне и заврши и во време различно од времето утврдено во ставот (2) на овој член, за што одлучува Владата.

(4) Во условите на вонредни околности од ставот (3) на овој член, Владата може да одлучи времено да се прекине наставата во средните училишта, како да одлучи и за други прашања поврзани со реализацијата на воспитно-образовната работа (дополнителен рок за полагање на испитите на крајот на средното образование и слично).

(5) Одлуките на Владата од ставот (3) и (4) на овој член, може да се однесуваат на целата територија на Републиката или на нејзин дел.

(6) Наставата во учебната година се организира во две полугодии.

(7) Учебната година за јавните средни училишта се уредува со Календарот за организација и работа на јавно средно училиште, кој го донесува министерот, а учебната година за приватните средни училишта се уредува од основачот на приватното средно училиште со Календарот за организација и работа на приватно средно училиште.

(8) Во средното училиште наставата не се изведува за време на ученичките одмори и на денот на училиштето.

(9) Припадниците на заедниците кои следат настава на јазик различен од македонскиот јазик го прославуваат традиционалниот ден на просветата на соодветната заедница со културни и други манифестации.

(10) Наставата во средните училишта не се изведува за време на државните празници и други празници утврдени со закон.

(11) Најмногу половина од траењето на зимскиот распуст на учениците, се платени неработни денови за вработените во средното училиште, освен за вработените од редот на помошно -техничкиот персонал, што се утврдува во Календарот за организацијата и работата на јавното средно училиште. Овие денови не се дел од годишниот одмор на вработените и не се засметуваат во неговото траење.“.

Член 7

Членот 24 се менува и гласи:

„(1) Средното училиште е должно да го оствари годишниот фонд наставни часови утврдени со наставните планови.

(2) Отстапување од бројот на годишниот фонд на наставни часови утврдени со наставниот план на соодветниот наставен предмет може да има до 5% доколку наставните часови се во неработен ден согласно со Календарот за организација и работа на јавно средно училиште, односно согласно Календарот за организација и работа на приватно средно училиште, за таа учебната година.

(3) Наставникот кај кого има отстапување од бројот на годишниот фонд на наставни часови од ставот (2) на овој член, задолжително ја реализира наставната програма.

(4) Наставникот кој отсутствувал од настава заради учество во меѓународни проекти во областа на образованието, должен е да ја реализира наставната програма и да го оствари годишниот фонд на наставни часови утврдени со наставните планови и наставните програми.“.

Членот 24-б се менува и гласи:

„(1) Министерството, за освоено прво, второ или трето место, односно освоен златен, сребрен или бронзен медал, на ученикот, наставникот кој му го предава предметот и на менторот кој го подготвува ученикот за меѓународен натпревар од областа на математиката, информатиката и природните науки (во натамошниот текст; меѓународниот натпревар), поединечно им доделува парична награда во износ до 100% за освоено прво место/златен медал, до 80% за освоено второ место/сребрен медал и до 60% за освоено трето место/бронзен медал од просечната нето-плата исплатена по работник во Републиката во претходната година.

(2) Под меѓународен натпревар од ставот (1) на овој член, се подразбира натпревар на кој учествуваат ученици од најмалку десет различни држави, на кој се споредуваат знаењата помеѓу учениците од различните држави и се врши рангирање на најдобрите ученици од сите земји кои учествуваат.

(3) За меѓународни натпревари кои се спроведуваат по електронски пат на далечина, Министерството не доделува парична награда од ставот (1) на овој член.

(4) Министерството за освоен златен, сребрен или бронзен медал на една од 15 меѓународни научни олимпијади (International Science Olympiad), на ученикот, наставникот кој му го предава предметот и на менторот кој го подготвувал ученикот за олимпијадата, поединечно им доделува еднократна парична награда во износ од пет просечни нето плати исплатени по работник во Републиката во претходната година за освоен златен медал, четири просечни нето плати исплатени по работник во Републиката во претходната година за освоен сребрен медал и три просечни нето плати исплатени по работник во Републиката во претходната година за освоен бронзен медал.

(5) За доделување на паричната награда од ставовите (1) и (4) на овој член, Министерството објавува јавен повик еднаш во годината, на кој барање поднесуваат ученикот, наставникот од средното училиште кој му го предава предметот и менторот. Барањето може да биде поднесено и во електронска форма, со употреба на средства за електронска идентификација преку Националниот портал за електронски услуги или преку посредник за административни услуги по електронски пат, согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги.

(6) Министерството, на барање на акредитираните здруженија на наставници за учество на олимпијади од ставот (4) на овој член, може во текот на една година да ги покрие трошоците за котизација и пат на најмногу шест ученици и најмногу двајца ментори за учество на по една олимпијада, чиј број зависи од правилата на организаторите на меѓународната олимпијада.

(7) За покривањето на трошоците од ставот (6) на овој член, Министерството објавува јавен повик на својата интернет страница во првите три месеци од годината, на кој поднесуваат барање акредитираните здруженија на наставници за учество на олимпијади. Барањето може да биде поднесено и во електронска форма, со употреба на средства за електронска идентификација преку Националниот портал за електронски услуги или преку посредник за административни услуги по електронски пат, согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги.

(8) Здружението на наставници по јавниот повик од ставот (7) на овој член, до Министерството поднесува барање со следната документација во прилог, и тоа:

- известување за извршен избор на учениците кои ќе учествуваат на меѓународниот натпревар и податоци за истите,

- известување за ментори на учениците кои ќе учествуваат на меѓународниот натпревар и податоци за истите,

- известување од организаторот на меѓународен натпревар за висината на котизацијата за учество на натпреварот и

- пресметка за висината на патните трошоци.

(9) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (8) на овој член, ги пропишува министерот.

(10) Доставените барања од ставот (8) на овој член, ги разгледува комисија формирана од министерот, која е составена од пет члена, од кои тројца се претставници од Министерството, еден од Бирото и еден од Центарот. Еден член од комисијата е претседател, кој го определува министерот.

(11) Комисијата од ставот (10) на овој член, изготвува извештај со предлог листа на здруженија на наставници на кои ќе им се покријат трошоците од ставот (6) на овој член, во рок од 15 дена од приемот на барањето од ставот (8) на овој член.

(12) Министерот врз основа на извештајот од ставот (11) на овој член, донесува решение за покривање на трошоците од ставот (6) на овој член, во рок од 15 дена од денот на добивање на извештајот. Решението може да се издаде и во форма на електронски документ кој се доставува на профилот на корисникот на Националниот портал за електронски услуги или во Една точка за услуги, согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги.

(13) Здружението на наставници, во рок од три месеци по завршување на олимпијадата, е должно до Министерството да достави извештај за постигнатите резултати и преглед за наменското искористување на доделените наменски средства за учество на олимпијадата.

(14) На акредитирано здружение на наставници, кое е организатор на меѓународна олимпијада која се одржува во Република Северна Македонија, Министерството може да му додели средства за трошоците за организирање на меѓународната олимпијада, по поднесено барање до Министерството.

(15) Средствата од став (14) на овој член, се во висина до 10% од вкупната сума на средства за трошоците за организирање на меѓународната олимпијада, но не повеќе од 10.000 евра во денарска противвредност на денот на исплатата.

(16) Кон барањето од ставот (14) на овој член, се приложува доказ дека акредитираното здружение на наставници е избрано да ја организира меѓународната олимпијада, периодот кога ја организира и финансиски план за трошоците за организирање на меѓународната олимпијада.

(17) Акредитирано здружение наставници од ставот (14) на овој член, во рок од два месеци по завршување на меѓународната олимпијадата, е должно до Министерството да достави извештај и преглед за наменското искористување на доделените наменски средства од ставот (15) на овој член.

(18) Ако доделените средства од ставот (15) на овој член, не се искористат во целост, односно доколку се искористат ненаменски, спротивно на финансискиот план од ставот (16) на овој член, акредитираното здружение на наставници е должно да ги врати во буџетот на Министерството, во рок од два месеци по завршување на меѓународната олимпијада.

(19) Министерството може, на талентиран и надарен ученик од основно образование, кој учествувал на меѓународна олимпијада или натпревар организирани за ученици од средно образование и освоил прва, втора или трета награда или златен, сребрен, односно бронзен медал на меѓународна олимпијада или натпревари, како и учествувал и освоил

прво место на натпревар на државно ниво за ученици од средно образование, да му додели еднократна награда во висина од просечна нето-плата исплатена по работник во Републиката во претходната година пред доделувањето на паричната награда.

(20) Начинот на доделувањето на еднократната награда од ставот (19) на овој член, на предлог на Бирото, го утврдува министерот.“.

Член 9

Во член 24-в во ставот 6 зборовите: „30.000 денари“ се заменуваат со зборовите: „две просечни нето-плати исплатени по работник во Републиката во претходната година“.

Член 10

Членот 29-а се менува и гласи:

„(1) Средното училиште изготвува развојна програма за работа на средното училиште и ја објавува на својата интернет страница.

(2) Со развојната програма се планираат и целите и визијата за развој на средното училиште во периодот од четири години, со конкретно наведени активности на училиштето согласно со стратешките и концепциските документи и стручни документи и упатства утврдени од надлежните институции согласно закон.

(3) Формата и содржината на развојната програма на предлог на Бирото и/или Центарот, ја утврдува министерот.“.

Член 11

Членот 31 се менува и гласи:

„(1) За учениците Роми и други ученици кои потекнуваат од социјално загрозени семејства и/или се подолго време надвор од образовниот систем, може да се ангажираат образовни медијатори.

(2) Образовниот медијатор од ставот (1) на овој член, презема активности за подобрување на информираноста за можностите и пристапот до средните училишта, спроведува редовни средби за сензибилизација на населението и вработените во средното училиште со спецификите и потребите на лицата од ранливите групи во делот на образованието, редовно соработува со стручните соработници и наставниците за подобрување на постигнувањата на учениците и презема активности за намалување на напуштањето на воспитно-образовниот процес на учениците.

(3) Потребата за ангажирање на образовен медијатор се врши на барање на средното училиште во кое е запишан ученикот од ставот (1) на овој член, кое се доставува до Министерството најдоцна до 15 септември во тековната учебна година.

(4) Образовните медијатори се ангажираат по пат на јавен повик, кој го објавува Министерството на интернет страницата, најдоцна до 1 октомври во тековната година. Јавниот повик трае осум дена од денот на неговото објавување.

(5) За изборот на образовни медијатори, министерот формира комисија составена од пет члена, од кои три члена се од редот на вработените административни службеници во Министерството, еден претставник од Бирото или Центарот и еден претставник од граѓанските организации кои работат на унапредување на правата на Ромите.

(6) Од редот на кандидатите кои се јавиле на јавниот повик од ставот (4) на овој член, комисијата од ставот (5) на овој член, во рок од 15 дена од денот на завршувањето на јавниот повик, прави селекција и изготвува листа на кандидати која ја доставува до министерот. Листата на кандидатите за образовен медијатор се објавува на интернет страницата на Министерството.

(7) На образовниот медијатор за извршената работа Министерството му исплаќа месечен нето надоместок во висина до 50% од просечната нето-плата исплатена по работник во Републиката во претходната година.“.

Член 12

По членот 31-а се додава нов член 31-б, кој гласи:

„Член 31-б

(1) Заради следење на индивидуалните афинитети на учениците и давање помош на учениците и нивните родители, односно старатели во изборот за продолжување во високото образование и/или премин на пазарот на трудот, директорот на средното училиште, на предлог на наставничкиот совет, формира тим за кариерно советување, координиран од кариерен советник во соработка со стручни соработници и наставници од средното училиште.

(2) Кариерен советник е од редот на наставниците во средното училиште, вработен на неопределено работно време, кој го определува директорот на средното училиште, на предлог на наставничкиот совет.

(3) Кариерниот советник ги врши следните работи: организира обуки и работилници за кариерно планирање, спроведува тестови за самопроценка и развој на вештини, обезбедува информации за различни професии и образовни можности и помага на учениците да изработат лични кариерни планови.

(4) Годишната програма за работа на кариерниот советник, ја изработува и реализира кариерниот советник со тимот за кариерно советување. За реализација на годишната програма за работа, кариерниот советник доставува извештај до директорот на средното училиште и до наставничкиот совет, до завршувањето на учебната година.

(5) Тимот за кариерно советување е од редот на наставниците и стручните соработници во средното училиште.

(6) Со статутот на средното училиште се уредува составот и бројот на членовите на тимот за кариерно советување на учениците.

(7) Начинот на кариерното советување и изборот на кариерен советник на учениците, го утврдува министерот, на предлог на Бирото и Центарот.“.

Член 13

Членот 32 се менува и гласи:

„Средното образование се остварува преку наставни планови, наставни програми и испитни програми за:

- гимназиско образование,
- стручно образование и
- уметничко образование.“.

Член 14

Членот 33 се менува и гласи:

„(1) Гимназиското образование е со траење од четири години.

(2) Во гимназиското образование се запишуваат редовни и вонредни ученици кои завршиле основно образование.

(3) Во гимназиско образование вонреден ученик може да се запише од оправдани причини утврдени во овој закон и статутот на средното училиште.

(4) Во гимназиското образование може да се реализира и двојазична (билингвална) настава, во која дел од наставните предмети се реализираат на еден од светските јазици, согласно наставен план и наставни програми утврдени од министерот, на предлог на Бирото.

(5) Во гимназиското образование може да се реализира Меѓународна програма за средно образование (ИБ програма) и програма за меѓународна матура.

(6) За јавните средни училишта во кои се реализира Меѓународна програма за средно образование (ИБ програма) и програма за меѓународна матура, согласност дава министерот, по претходно позитивно мислење од Бирото.

(7) За приватните средни училишта во кои се реализира Меѓународна програма за средно образование (ИБ програма) и програма за меѓународна матура, согласност дава основачот.

(8) Средствата за Меѓународната програма за средно образование (ИБ програма) и програмата за меѓународна матура, која се реализира во јавно средно училиште ги обезбедува Министерството.

(9) Средствата за Меѓународната програма за средно образование (ИБ програма) и програмата за меѓународна матура, која се реализира во приватно средно училиште ги обезбедува основачот.

(10) Начинот на обезбедување на средствата од став (8) на овој член, го утврдува министерот.

(11) Програмата за Меѓународна матура (ИБД), која е дел од ИБ програма, е со иста важност како државна матура во гимназиско образование.“.

Член 15

Членот 34 се менува и гласи:

„(1) Стручното образование е со траење од две, три или четири години.

(2) Во стручното образование се запишуваат редовни и вонредни ученици кои завршиле основно образование.

(3) Во стручното образование може да се реализира и билингвална настава, во која дел од наставните предмети се реализираат на еден од светските јазици, согласно наставен план и програми утврдени од министерот, на предлог на Бирото и Центарот.

(4) Стручното образование се уредува со Законот за стручно образование и обука.

(5) Министерот еднаш годишно со решение утврдува во кои сектори и квалификации не може да се запишуваат вонредни ученици.“.

Член 16

Членот 35 се менува и гласи:

„(1) Средното уметничко образование е со траење од четири години.

(2) Во средното уметничко образование се запишуваат редовни ученици по ликовна, музичка и балетска уметност кои завршиле основно образование.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, во средното уметничко образование за музичка и балетска уметност, може како вонредни ученици во трета и четврта година на образование да се запишат ученици кои во првата и втората година на образование биле запишани како редовни ученици во средното уметничко образование за музичка, односно балетска уметност, доколку се исполнети условите од член 41 став (6) алинеите 1, 2, 3 или 4 од овој закон, за што одлука донесува наставничкиот совет.

(4) По исклучок од ставот (2) на овој член, во средното уметничко образование можат да се запишат и талентирани ученици со незавршено основно образование, по претходна согласност од Министерството, со обврска паралелно да се здобијат со основно образование.“.

Член 17

Членот 36 се менува и гласи:

„(1) Средното образование за учениците со попреченост се остварува во средни училишта и во државни средни училишта со ресурсен центар.

(2) Во државното средно училиште со ресурсен центар може да се запише ученик со попреченост кој учи по модифицирана програма, по избор на ученикот и родителот, односно старателот, а по проценка за попреченост од системот за проценка на лица со попреченост.

(3) Родителот, односно старателот може да го префрли ученикот од средно училиште во кое следи настава по модифицирана програма, да го продолжи своето образование во средно училиште со ресурсен центар, а по проценка за попреченост од системот за проценка на лица со попреченост.

(4) При запишувањето на ученикот со оштетен вид и/или слух во прва година, родителот односно старателот може да го запише ученикот во средно училиште или во средно училиште со ресурсен центар, согласно проценка за попреченост од системот за проценка на лица со попреченост.

(5) Родителот, односно старателот може да го префрли ученикот со оштетен вид и/или оштетен слух од средно училиште во кое следи настава, да го продолжи своето образование во средно училиште со ресурсен центар, а по проценка за попреченост од системот за проценка на лица со попреченост.

(6) Државното средно училиштето со ресурсен центар ги користи своите материјални и човечки ресурси и дава соодветна стручна поддршка на учениците со попреченост, на наставниот кадар, стручните соработници, родителите односно старателите и инклузивниот тим на други средни училишта.“.

Член 18

Членот 37 се менува и гласи:

„Видови испити за завршување на средно образование, се:

- државна матура,
- државна стручна матура,
- државна уметничка матура,
- училишна гимназиска матура,
- училишна стручна матура,
- училишна уметничка матура,
- завршен испит или
- меѓународна матура.“.

Член 19

Членот 38 се менува и гласи:

„(1) Учениците од гимназиското образование полагаат државна матура и/или училишна гимназиска матура.

(2) Учениците од Меѓународна програма за средно образование (ИБ програма) полагаат меѓународна матура и/или државна матура.

(3) Учениците од стручното образование со четиригодишно траење полагаат државна матура и/или државна стручна матура и/или училишна стручна матура.

(4) По завршувањето на последната година на стручното образование со двегодишно, односно со тригодишно траење, учениците полагаат завршен испит.

(5) Учениците од средното уметничко образование полагаат државна матура и/или државна уметничка матура и/или училишна уметничка матура.

(6) Концепцијата за испити на крајот на средното образование, ја изготвува Државниот испитен центар во соработка со Бирото и Центарот, а ја утврдува министерот, на предлог на Државниот матурски одбор.

(7) Учениците кои положили државна матура или државна стручна матура или државна уметничка матура или меѓународна матура, можат да го продолжат своето образование на високообразовна установа, согласно критериумите за запишување на високообразовната установа.

(8) Учениците кои положили државна стручна матура за запишување во високото образование можат да го продолжат своето образование на високообразовна установа, на соодветна студиска програма.

(9) Учениците кои положили државна уметничка матура за запишување во високото образование, можат да го продолжат своето образование на високообразовна установа, на соодветна студиска програма.

(10) Учениците од гимназиското образование кои сакаат да го продолжат своето образование на високо образование, полагаат државна матура, согласно критериумите за упис на високообразовната установа.

(11) Учениците од стручното образование со IV ниво од МРК и од уметничкото образование кои сакаат да го продолжат своето образование на друг вид студиска програма на високо образование, различно од средното образование кое го завршиле, полагаат државна матура, согласно критериумите за упис на високообразовната установа.

(12) Учениците кои положили училишна матура и завршен испит се стекнуваат со определена квалификација и можат да се вклучат на пазарот на труд.“.

Член 20

Членот 39 се менува и гласи:

„(1) Начинот на пријавувањето, полагањето, прилагодувањето за учениците со попречености, организирањето на полагањето и оценувањето на испитите за завршување на средното образование, ги пропишува министерот, на предлог на Државниот испитен центар по претходно позитивно мислење од Државниот матурски одбор.

(2) Термините за полагање на видовите испити за заокружување на средното образование, се согласно Календарот за организација на учебната година во јавните средни училишта од членот 23 став (5) од овој закон.

(3) Доколку ученикот уредно се пријавил за полагање на испитите од државна матура, државна стручна матура, односно државна уметничка матура, а училишната матурска комисија (во натамошниот текст: УМК) внела погрешни податоци во базата на податоци на Државниот испитен центар, УМК е должна за констатираните погрешни податоци да го известат Државниот испитен центар, најдоцна во рок од пет дена од добиено известување за затворање на базата за податоци. Доколку грешката е констатирана на денот на тестирањето и кандидатот нема можност да го полага испитот за кој се пријавил, УМК е должна до Државниот испитен центар, во рок од 24 часа да достави барање за закажување дополнителен термин за полагање. Во прилог на барањето се доставува комплетната документација како доказ за уредно пријавување од страна на ученикот и образложение од кои причини е направена грешката при пријавувањето. Барање за закажување дополнителен термин за полагање на екстерните испити може да поднесе и кандидатот чии податоци биле погрешно внесени .

(4) Државниот испитен центар определува дополнителен термин за ученикот од став (3) на овој член и време и место каде се полага испитот. УМК е должна да обезбеди и превоз на ученикот до местото на полагањето.

(5) Доколку за полагањето на ученикот во дополнителниот термин од став (4) на овој член, се употреби резервен тест, сите трошоци за резервниот тест (изработка на тестот од страна на Државната матурска предметна комисија, печатење на тестот, оценување, администрирање на тестот, разгледување на приговор од страна на предметната комисија

за приговори и други административни трошоци), паѓаат на товар на средното училиште каде е направена техничката грешка поради која е закажан дополнителен термин за полагање. Финансиските средства се уплаќаат на сметка на Државниот испитен центар врз основа на пресметката на направените трошоци.

(6) Кандидатите имаат право да полагаат бесплатно државна матура, државна стручна матура, односно државна уметничка матура, најмногу два пати.

(7) Висината на надоместокот кој го плаќа кандидатот за полагање на државна матура, државна стручна матура, односно државна уметничка матура, за полагање за трето и секое наредно полагање, врз основа на реално направените трошоци, ја утврдува директорот на Државниот испитен центар, по претходна согласност од министерот.

(8) Податоците за кандидатите кои се пријавуваат да полагаат државна матура, државна стручна матура, односно државна уметничка матура, ги обработува Државниот испитен центар.

(9) Податоците за пријавените кандидати: име на средното училиште; место на средното училиште; име, име на родител /старател и презиме; пол; датум на раѓање; место на живеење; степен на образование на родителите; наставен јазик на кој ја следи наставата; статус на редовност на ученикот; вид на образование (насока/сектор, квалификација); избрани наставни предмети за полагање; тема на проектната задача; дали е ученик со попречености и од кој вид, училишната матурска комисија ги внесува во базата на податоци за државна матура, државна стручна матура, односно државна уметничка матура на Државниот испитен центар.

(10) Ученици кои се на болничко лекување подолго од шест месеци во државата, државната матура, државната стручна матура или државната уметничка матура ја полагаат во здравствената установа во која се на болничко лекување и при пријавување во средното училиште доставуваат медицинска документација за болничкото лекување на ученикот и писмена согласност од здравствената установа во која ученикот е на болничко лекување, за реализација на државната матура, државната стручна матура или државната уметничка матура во истата.

(11) За учениците со попреченост кои ќе полагаат државна матура, државна стручна матура или државна уметничка матура, Државниот испитен центар во соработка со државните средни училишта со ресурсен центар обезбедува соодветна техничка и стручна поддршка во текот на полагањето на испитот.

(12) Во рок од 15 дена од денот на завршување на оценувањето на екстерните испити од државната матура, државната стручна матура, односно државната уметничка матура, стручните комисии за определување на праг на положеност за секој екстерен предмет, доставуваат предлог прагови на положеност до Државниот матурски одбор. Државниот матурски одбор, во рок од пет дена од денот на добиените предлог прагови на положеност од сите стручни комисии, доставува до министерот исти или изменети предлог прагови за положеност. Министерот, во рок од три дена од денот на добивањето на предлог праговите за положеност од Државниот матурски одбор, донесува решение за утврдување на праговите за положеност.

(13) Кандидатот кој полага државна матура, државна стручна матура, односно државна уметничка матура, доколку смета дека е направена грешка во оценувањето на испитите, може да достави приговор на резултатите од испитот преку средното училиште каде полагал до Државниот испитен центар, во рок од два дена од денот на објавувањето на резултатите.

(14) Надоместокот за разгледување на приговорот од став (13) на овој член, го плаќа кандидатот, во износ чија висина врз основа на реално направените трошоци, ја утврдува директорот на Државен испитен центар, по претходна согласност на министерот.

(15) Кандидатот чии родители/старатели се приматели на гарантирана минимална помош се ослободени од плаќање на надоместокот за разгледување на приговорот од став (14) на овој член.

(16) На кандидатот на кој му е прифатен приговорот, му се враќаат уплатените средства од ставот (14) на овој член.“.

Член 21

Членот 40 се менува и гласи:

„(1) Испитните програми за полагање на испитите на крајот на средното образование за државната матура и училишна гимназиска матура, како и општообразовните предмети за: државна стручна матура, државна уметничка матура, училишна стручна матура, училишна уметничка матура и завршниот испит, ги утврдува министерот, на предлог на Бирото во соработка со Државниот испитен центар.

(2) Испитните програми за полагање на испитите на крајот на средното образование за стручните предмети од: државната стручна матура, училишната стручна матура и завршниот испит, ги утврдува министерот, на предлог на Центарот во соработка со Државниот испитен центар.

(3) Испитните програми за полагање на испитите на крајот на средното уметничко образование за стручните предмети од: државна уметничка матура и училишна уметничка матура, ги утврдува министерот, на предлог на Бирото во соработка со Државниот испитен центар.

(4) Моделите на испитните програми од ставовите (1), (2) и (3) на овој член, ги утврдува министерот, на предлог на Државниот испитен центар, Бирото и Центарот, по претходно позитивно мислење на Државниот матурски одбор.“.

Член 22

По членот 40 се додаваат три нови члена 40-а, 40-б и 40-в, кои гласат:

„Член 40-а

(1) Надлежна установа за спроведување на државната матура е Државниот испитен центар.

(2) Највисоко надлежно тело за спроведување на државната матура е Државниот матурски одбор.

(3) Составот и начинот на работа на телата поврзани со сите видови испити за завршување на средното образование, ги пропишува министерот, на предлог на Државниот испитен центар.

Член 40-б

(1) Државниот матурски одбор се состои од 11 члена, од редот на стручни и компетентни лица, и тоа: по еден претставник од редот на вработените административни службеници/даватели на јавни услуги во Бирото и во Центарот, по два претставника од редот на вработените административни службеници/даватели на јавни услуги во Државниот испитен центар и во Министерството, еден претставник од редот на наставниците од средните училишта, еден претставник од редот на директорите на средните училишта и три претставници од редот на наставно-научниот кадар од високообразовните установи во државата.

(2) Од редот на членовите на Државниот матурски одбор се назначува претседател, односно негов заменик и извршен секретар.

(3) Државниот матурски одбор го формира министерот.

(4) Мандатот на членовите на Државниот матурски одбор е четири години, со можност за уште еден последователен мандат.

(5) Мандатот на членот на Државниот матурски одбор утврден во став (4) на овој член, може да престане и пред истекот:

- на негово барање,
- во случај на смрт,
- неоправдано отсуство на две седници,
- непочитување на законите и подзаконските акти поврзани со организација и спроведување на државната матура,
- исполнување услов за старосна пензија,
- ако му е изречена правосилна пресуда за извршено кривично дело,
- ако му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност и
- ако не поднесе извештај за својата работа до министерот во определениот рок.

(6) Државниот матурски одбор работи на седници. Претседателот, заменикот претседател, членовите и извршниот секретар на Државниот матурски одбор имаат право на месечен надоместок за работењето во Државниот матурски одбор во висина на 20 % од просечната нето-плата исплатена во претходниот месец на ниво на Република Северна Македонија, објавена од Државниот завод за статистика, доколку во месецот се одржи седница.

(7) Државниот испитен центар, најдоцна до 1 декември поднесува извештај до Државниот матурски одбор, а Државниот матурски одбор до крајот на календарската година поднесува извештај до министерот за својата работа и реализацијата на испитите на крајот на средното четиригодишно образование.

(8) За финансиско-административните работи на Државниот матурски одбор е надлежен Државниот испитен центар.

Член 40-в

(1) Државниот испитен центар за подготовка и реализација на екстерните испити од државната матура, државната стручна матура, односно државната уметничка матура од член 37 од овој закон, и меѓународните тестирања од член 64-ѓ став (1) од овој закон, ангажира училишни координатори, тестатори, набљудувачи, наставници и стручни соработници од воспитно-образовните установи, од редот на вработените административни службеници/даватели на јавни услуги во Министерството, Бирото, Центарот, Државниот испитен центар, како и стручни лица за подготовка и реализација на испитите.

(2) На училишните координатори, тестаторите и набљудувачи им следува по еден слободен ден согласно бројот на ангажирани денови во неработни денови, согласно закон и колективен договор.

(3) Државниот испитен центар на стручни лица за подготовка и реализација на испитите, им исплаќа надомест за работата, чија висината, врз основа на видот и обемот на работата, ја утврдува директорот на Државниот испитен центар, по претходна согласност од министерот.“.

Член 23

Членот 41 се менува и гласи:

„(1) Статус на ученик во средното образование се стекнува со запишување во средно училиште.

(2) Статус на редовен ученик може да се стекне само во едно средно училиште.

(3) Вонредни ученици се лица кои образованието го стекнуваат по пат на полагање испити според одреден наставен план, наставна програма и испитна програма во средното училиште.

(4) Вонредните ученици запишани за наставен план, наставна програма и испитна програма во стручното образование, задолжително реализираат практично образование.

(5) Учениците од став (4) на овој член, може да се запишат за сите видови на образование, освен за наставни програми од секторите за кои министерот донел решение од член 34 став (5) од овој закон.

(6) Како вонреден ученик може да се запише лице кое исполнува еден од следниве услови:

- да е постар од 17 години,
- да е на боледување подолго од шест месеци,
- да му е изречена воспитно-дисциплинската мерка губење на статусот на редовен ученик,
- да е во работен однос или
- во други случаи утврдени со статутот на средното училиште.

(7) Лице кое завршило основно училиште во странство може да се запише во средно училиште ако му е признато основното образование стекнато во странство.

(8) Поднесувањето на пријавите за запишување во јавно средно училиште, по објавениот конкурс од член 42 ставови (1) и (2) од овој закон, може да бидат поднесени во електронска форма преку електронска апликација на интернет страницата на Министерството, согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги.

(9) При запишување на вонредните ученици заради причините во став (6) на овој член, во прва година на средното образование, потребно е да се исполнети условите утврдени во конкурс за запишување на учениците во средно образование во прва година.

(10) Вонредните ученици спрема кои се изречени санкции и се упатени на извршување на санкциите во воспитно-поправните и казнено-поправните установи, се ослободени од плаќање на трошоците за стекнување со средно образование.

(11) Вонредните ученици со попреченост кои имаат проценка за попреченост од системот за проценка на лица со попреченост кои средното образование го стекнуваат преку ИОП или модифицираната програма, се ослободени од плаќање на трошоците за стекнување со средно образование.

(12) Начинот на реализација на средното образование за вонредни ученици од ставовите (3) и (4) на овој член, на предлог на Бирото и Центарот, го утврдува министерот.“.

Член 24

Членот 41-а се менува и гласи:

„(1) Редовниот ученик во средно училиште има право на бесплатен превоз, ако ги исполнува кумулативно следните услови:

- местото на живеење на ученикот е оддалечено најмалку 2,5 километри од средното училиште во кое ученикот е запишан,
- ученикот е запишан во средно училиште во кое избраното гимназиско образование, сектор и квалификација не е застапено во општината во која ученикот живее,
- ако во општината/градот Скопје во која живее ученикот при запишувањето во прва година на образование се пополнети сите места во средните училишта и
- нема ученички дом или се пополнети капацитетите за сместување во општината во која припаѓа средното училиште каде ученикот е запишан.

(2) Ученикот од ставот (1) на овој член, има обврска да поднесе барање за сместување во ученичкиот дом во општината/градој Скопје каде е запишан во средното училиште.

(3) Ученикот има право да користи бесплатен превоз само во услови кога е исполнет капацитетот на ученичкиот дом, односно ученикот е на листа на чекање за прием во ученичкиот дом.

(4) За ученикот кој користи сместување и исхрана во ученички дом не се организира бесплатен превоз до дома за време на викендите, освен за учениците со попреченост.

(5) Ученикот со попреченост и лицето за негова придружба имаат право на бесплатен разумно прилагоден превоз без оглед на оддалеченоста на нивното место на живеење до јавното средно училиште во кое ученикот е запишан и ја посетува наставата.

(6) Учениците од ставот (1) на овој член, за остварување на правото за бесплатен превоз поднесуваат барање во средното училиште во кое се запишани, а средствата ги обезбедува основачот на средното училиште.

(7) Средствата и начинот на превозот на учениците од став (1) на овој член, е согласно Законот за превоз во патниот сообраќај.

(8) За релација каде нема обезбедено линиски превоз, за висината на превозот одлука донесува основачот.

(9) Сместувањето и превозот за учениците од приватните средни училишта, ги обезбедува основачот.“.

Член 25

Членот 48-б се менува и гласи:

„(1) За развивање на различните интереси на учениците, средното училиште организира воннаставни активности и слободни изборни предмети/содржини програмирани од училиштето, согласно со упатство за воннаставни активности и слободни изборни предмети/содржини програмирани од училиштето во средното образование, кое на предлог на Бирото и Центарот, го утврдува министерот.

(2) Воннаставните активности кои ги реализира средното училиште се определуваат со годишната програма за работа.

(3) Наставникот може да реализира најмногу до шест наставни часа во неделата слободни изборни предмети/содржини програмирани од училиштето.

(4) Учениците во воннаставните активности се вклучуваат доброволно.

(5) Воннаставните активности се организираат на начин да бидат пристапни и достапни и за учениците со попреченост.

(6) Учениците воннаставните активности, односно слободни изборни предмети/содржините програмирани од училиштето ги реализираат во текот на наставната година.“

Член 26

Членот 51 се менува и гласи:

„(1) Телесното казнување и психичкото малтретирање на ученикот е забрането.

(2) Во средното училиште се забранува секаков вид на насилство над ученик, направено од друг ученик во училиштето, наставник или друг вработен во училиштето или родител на ученик во средното училиште.

(3) Ако ученикот за време на престојувањето во средното училиште е жртва на физичко насилство од наставник или друг вработен во средното училиште, за наставникот или другиот вработен во средното училиште се поведува дисциплинска постапка за сторени потешки прекршувања на работните задачи и истото претставува основ за престанок на работниот однос со отказ, согласно прописите од областа на работните односи.

(4) Ако ученикот за време на престојувањето во средното училиште е жртва на физичко насилство од друг ученик од средното училиште, против ученикот кој го сторил физичкото насилство се поведува постапка за изрекување на педагошка мерка, согласно член 57 од овој закон.

(5) Ако ученикот за време на престојувањето во средното училиште е жртва на физичко насилство од родител на ученик од средното училиште, директорот на средното училиште веднаш нападот го пријавува во Министерството за внатрешни работи и Центарот за социјални работи, кои постапуваат согласно своите надлежности.

(6) За наставникот кој не ги извршувал своите работни задачи за спречување на нападот над ученик или не интервенирал за време на нападот над ученик, се поведува дисциплинска постапка за сторени потешки прекршувања на работните задачи и истото претставува основ за престанок на работниот однос со отказ, согласно прописите од областа на работните односи.

(7) Доколку директорот на средното училиште имал сознание дека може да се случи напад над ученик во средното училиште и за истото не презел мерки или не го пријавил секој облик на насилство, злоупотреба или занемарување сторено врз ученик од страна на друг ученик, родител односно старател, наставник, стручен соработник или кое било друго лице кое е вработено во средното училиште, до надлежните институции утврдени со закон, за истиот се поведува постапка за разрешување од должноста директор на средното училиште.“.

Член 27

Членот 59-в се менува и гласи:

„(1) Вработените во јавните средни училишта кои вршат воспитно-образовна работа во дејноста средно образование, имаат статус на даватели на јавни услуги и се вработуваат согласно со одредбите од Законот за наставниците и стручните соработници во основните и средните училишта.

(2) За останатите вработените кои се даватели на јавни услуги, а не се вработуваат согласно со одредбите од Законот за наставници и стручни соработници во основните и средните училишта, се утврдува следната категорија и ниво на работни места:

- категорија Ј други даватели на јавни услуги
- ниво Ј1 воспитувач, соработник во практична настава - демонстратор, лаборант, раководител на работилница и други.
- категорија Н координатор за практично образование
- ниво Н1 координатор за практично образование и
- категорија Њ кариерен советник и образовен асистент
- ниво Њ 1 кариерен советник, образовен асистент,

(3) За вработените од ставот (2) на овој член, се применуваат одредбите од овој закон, прописите од областа на вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.“.

Член 28

По членот 64 се додава нова Глава „VI-а ОБЕЗБЕДУВАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТ НА РАБОТАТА НА СРЕДНОТО УЧИЛИШТЕ“ со седум нови членови 64-а, 64-б, 64-в, 64-г, 64-д, 64-ѓ и 64-е, кои гласат:

„Член 64-а

(1) Квалитетот на работата на средното училиште се мери преку самоевалуација, интегралната евалуација и надворешни мерења на постигнувањата на учениците, оценување на работата на наставниците, стручните соработници, како и анкетирање од страна на Министерството, кои се вршат согласно закон.

(2) Министерството, најмалку еднаш во годината спроведува електронско анкетирање на учениците, нивните родители и старатели, воспитувачите, наставниците и стручните соработници и директори во средните училишта, со цел добивање повратни информации за квалитетот на воспитно образовниот процес во средните училишта и врз основа на кои информации презема активности за подобрување на работата на средните училишта.

Член 64-б

(1) На секои две учебни години средното училиште врши самоевалуација за сопствената работа и постигнувањата.

(2) Самоевалуацијата ја спроведува училишна комисија составена од пет члена од редот на наставниците, стручните соработници, воспитувачите и родителите односно старателите, која ја формира директорот.

(3) Подрачјата за самоевалуацијата се усогласени со подрачјата од интегралната евалуација, согласно со прописите од областа на просветната инспекција.

(4) Комисијата од ставот (2) на овој член, изготвува извештај за извршената самоевалуација со предлог на мерки за подобрување на квалитетот на воспитно-образовната работа кој го доставува до училишниот одбор, директорот на средното училиште и основачот, а за во државните средни училишта до училишниот одбор, директорот на училиштето и Министерството.

(5) Училишниот одбор и директорот треба да ги имаат предвид препораките од спроведената самоевалуација при изработка на годишната програма за работа и развојната програма.

(6) Бирото и Центарот преку советодавни посети даваат упатства, стручни совети и поддршка во процесот на спроведување на самоевалуацијата.

(7) Начинот на спроведување на самоевалуацијата, формата, содржината и начинот на изготвување на извештајот, ги пропишува министерот, на предлог на Бирото, Центарот и Државен испитен центар.

Член 64-в

(1) Резултатите од самоевалуацијата на средните училишта се објавуваат на интернет страницата на средното училиште.

(2) Извештајот со резултатите од самоевалуацијата средното училиште во електронска форма го доставува до Државниот испитен центар, во рок од 30 дена од денот на завршувањето на самоевалуацијата.

(3) Државниот испитен центар на својата интернет страница, во рок од 15 дена од денот на добивањето, ги објавува извештаите од ставот (2) на овој член.

(4) Државниот испитен центар на секои две години изработува национален извештај со сознанија и наоди од резултатите од самоевалуациите, во кој извештај дава и препораки за мерки за подобрување на резултатите и истиот го објавува јавно на својата интернет страница и го доставува до Министерството.

Член 64-г

(1) Следењето и вреднувањето на работата на наставниците и стручните соработници во средното училиште, го врши директорот, како и Бирото и Центарот.

(2) Следењето и вреднувањето од став (1) на овој член, се однесува на квалитетот на работата и постигнувањето на компетенциите и стандардите на наставниците и стручните соработници. Врз основа на сознанијата од следењето и вреднувањето, наставникот и стручниот соработник добива извештај со повратна информација и насоки за понатамошна работа, што се чува во досието на наставникот, односно стручниот

соработник. Извештаите од следењето и вреднувањето на наставниците и стручните соработници се користат за унапредување на работата на средното училиште и за кариерно напредување на наставниците и стручните соработници.

(3) Начинот на следењето и вреднувањето на работата на наставниците и стручните соработници, го утврдува министерот, на предлог на Бирото и Центарот.

Член 64-д

(1) Надворешните мерења на постигнувањата на учениците ги спроведува Државниот испитен центар.

(2) Надворешните мерења на постигнувањата на учениците ги опфаќа меѓународните тестирања по одделни наставни предмети и области.

Член 64-ѓ

(1) Училиштата, односно учениците учествуваат во меѓународни тестирања спроведени од Државниот испитен центар, по претходна согласност од министерот.

(2) Извештаите од меѓународните тестирања се објавуваат на интернет страницата на Државниот испитен центар.

(3) Државниот испитен центар подготвува Национален извештај со сознанија, наоди и препораки од резултатите од меѓународните тестирања во кои учествувале учениците од средните училишта.

(4) Националниот извештај од ставот (3) на овој член, се доставува до Министерството и се објавува на интернет страницата на Државниот испитен центар.

Член 64-е

(1) Државниот просветен инспекторат во средното училиште врши интегрална евалуација за работа на средното училиште, согласно закон.

(2) Интегралната евалуација во делот на следењето на квалитетот на работата на средното училиште, ги опфаќа подрачјата согласно со прописите од областа на просветната инспекција.

(3) Извештајот од извршената интегрална евалуација со предлог мерки, Државниот просветен инспекторат го доставува до средното училиште и основачот, а за државните средни училишта до Министерството.

(4) Конечниот извештај за извршената интегрална евалуација, Државниот просветен инспекторат во електронска верзија, во рок од седум дена од изготвувањето на конечниот извештај го доставува до Државниот испитен центар и го објавува на својата интернет страница.

(5) Државниот испитен центар на својата интернет страница го објавува конечниот извештај од ставот (4) на овој член.

(6) Училишниот одбор и директорот задолжително ги земаат предвид препораките од спроведената интегрална евалуација при изработка на годишна програма за работа и развојната програма.“.

Член 29

Во член 85 во ставот 4 зборовите: „Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен“ се заменуваат со зборовите: „Државната комисија за одлучување во управна постапка, постапка од работен однос и инспекциски надзор во втор степен“.

Член 30

Членот 85-а се менува и гласи:

„(1) Надоместокот на трошоците во постапката за признавање и еквиваленција и постапката за признавање, се утврдува врз основа на направените реални трошоци.

(2) Од трошоците во постапката за признавање и еквиваленција и постапката за признавање се ослободуваат корисниците на гарантирана минимална помош, лица без државјанство, баратели на азил, лица бегалци, лица со статус на признаен бегалец, лица под супсидијарна заштита и лица под привремена заштита кои престојуваат во Република Северна Македонија.

(3) Висината на надоместокот од став (1) на овој член, ја утврдува министерот.“.

Член 31

Во член 86 по ставот 1 се додаваат три нови ставови (2), (3) и (4), кои гласат:

„(2) Заради контрола на работењето на Комисијата од член 85 став (1) од овој закон, министерот формира Комисија за контрола на признавање и еквиваленција, во која членуваат по еден претставник од Министерството, Бирото, Центарот, Државниот просветен инспекторат и Државниот испитен центар и двајца наставници/стручни соработници од јавните средни училишта, со најмалку десет години стаж во институциите, односно училиштата.

(3) Комисијата за контрола на признавање и еквиваленција, контролата ја врши најмалку еднаш годишно по случаен избор во обем на 20 % на спроведените постапки за признавање и еквиваленција и подготвува извештај кој го доставува до министерот.

(4) На членовите на комисијата од ставот (2) на овој член, им следува надоместок чија висина ја утврдува министерот, врз основа на бројот на контролирани постапки за признавање и еквиваленција.“.

Член 32

Во членот 87 по ставот 1 се додаваат четири нови ставови (2), (3), (4) и (5), кои гласат:

„(2) Учениците кои се образуваат по наставна програма за музичко и балетско образование, полагаат полугодишен и годишен испит, согласно наставните програми.

(3) Оценувањето на учениците кои работат по ИОП и модифицирана програма, на предлог на Бирото и Центарот, го пропишува министерот.

(4) Во средното училиште се оценува и поведението на ученикот на крајот на првото и на второто полугодие. Поведението се оценува со: примерно, добро и незадоволително.

(5) Со оценка за поведение не се оценуваат вонредните ученици.“.

Член 33

Член 91 менува и гласи:

„(1) Директорот е раководен орган на јавното средно училиште и одговорен за законитост во работата и за материјално-финансиското работење на училиштето.

(2) За директор на јавно средно училиште се избира лице кое ги исполнува следните услови:

- да е државјанин на Република Северна Македонија,
- да има високо образование со стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС (VIA ниво) или завршено најмалку високо образование со траење од четири години (најмалку VII/1 степен),
- да има најмалку пет години работно искуство како наставник или стручен соработник,
- да има уверение за положен испит за директор, - да има, не постар од пет години, меѓународно признат сертификат или уверение за познавање на англискиот јазик: ТОЕФЕЛ ИБТ (TOEFL IBT) - најмалку 30 бода, ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 3 бода, КЕТ (KET) (Cambridge English) – положен, АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2), или да има сертификат, уверение или потврда со кое се потврдува познавањето на еден од трите најчесто користени јазици на Европската унија (англиски, француски или германски) на

најмалку ниво B2 (B2) од Европската референтна рамка за јазици, издадени од установа или институција во државата или странство, регистрирана како давател на оваа услуга, освен за наставниците по предметот англиски јазик, француски јазик и германски јазик,

- во моментот на избор за директор со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност,

- да има општа здравствена состојба за работното место и

- да има програма за работа за период од четири години.

(3) По исклучок, доколку нема пријавено кандидат со положен испит за директор, за директор може да биде избрано и лице кое не положило испит за директор, но е должно истиот да го положи во рок од една година од денот на изборот за директор.

(4) Доколку избраниот директор не го положи испитот за директор во рокот утврден во ставот (3) на овој член, му престанува мандатот на директор.

(5) Оспособување на кандидати за директори на јавните средни училишта и полагањето на испитот по успешно завршената обука го врши Државниот испитен центар, согласно со закон.

(6) Програмата за подготвување и полагање испит за директори и начинот на спроведувањето на испитот ги пропишува министерот, на предлог на Државниот испитен центар.

(7) На кандидатот кој го положил испитот за директор му се издава уверение.

(8) Формата и содржината на уверението за положен испит за директор на јавно средно училиште ги пропишува министерот, на предлог на Државниот испитен центар.

(9) Трошоците за подготовката на кандидатот за полагање на испит за директор и трошоците за полагање на испит за директор паѓаат на товар на кандидатот кој е должен да ги уплати на соодветна сметка на Државниот испитен центар.

(10) Мандатот на директорот на јавното средно училиште трае четири години.

(11) Директорот на општинското средно училиште се избира и разрешува од градоначалникот на општината, согласно со овој закон.

(12) Директорот на средното училиште на Градот Скопје се избира и разрешува од градоначалникот на Градот Скопје, согласно со овој закон.

(13) Директорот на државното средно училиште се избира и разрешува од училишниот одбор, по претходна согласност од Министерството, согласно со овој закон.

(14) На наставник, педагог или психолог кој е избран за директор на средно училиште му мирува работниот однос додека ги врши работите директор на средно училиште и има право во рок од 15 дена по престанувањето на мандатот, да се врати на работа во училиштето, односно установата каде работел пред да биде избран за директор за вршење на работи кои одговараат на неговиот вид и степен на стручна подготовка.

(15) Ако наставникот, педагогот или психологот од став (14) на овој член не може да се врати во училиштето каде работел пред да биде избран за директор, наставникот, педагогот или психологот се распоредува и заснова работен однос на неопределено работно време на соодветно работно место во друго училиште на подрачјето на општината, односно Градот Скопје.

(16) На наставник и стручен соработник кој се стекнал со звањето наставник-ментор, наставник-советник, стручен соработник-ментор, односно стручен соработник-советник му мирува стекнатото звање додека ги врши работите директор на средно училиште.“.

Член 34

Во член 92 ставот 2 се менува и гласи:

„(2) Директорот на средното училиште:

- го застапува и претставува средното училиште и е одговорен за законито работење,

- ја организира, планира и ја води работата на средното училиште,
- ја следи и унапредува воспитно-образовната работа во средното училиште,
- подготвува развојна програма на училиштето,
- подготвува предлог на годишна програма за работа и извештај на училиштето,
- е одговорен за реализација на годишната програма за работа,
- е одговорен за работењето на училишната матурска комисија,
- е одговорен за остварување на правата и обврските на учениците,
- се грижи за спроведување на Етичкиот кодекс на наставниците и стручните соработници, како и Куќниот ред на средното училиште, како и за тоа со однесувањето на учениците и вработените во средното училиште да не се нарушува угледот и достоинството на училиштето,
- е надлежен за пријавување на кој било облик на насилство, злоупотреба и занемарување сторено од или врз ученик или вработените во средното училиште, до надлежните институции утврдени со закон,
- предлага годишен финансиски план до училишниот одбор,
- предлага годишна сметка до училишниот одбор,
- донесува годишен план за јавни набавки,
- врши избор на наставници, стручни соработници и помошно-технички кадар, согласно со закон и актите на средното училиште,
- склучува договор за вработување со избраниот кандидат со статус на административен службеник,
- за време на користење на годишен одмор, боледување, како и во други оправдани случаи на отсуство, определува лице од редот на вработените во средното училиште кое го заменува,
- врши распоредување на наставници, стручни соработници и помошно-технички кадар,
- со решение врши распоредување на административните службеници,
- одлучува за престанок на работен однос на наставници, стручни соработници и воспитувачи и друг административно и помошно-технички кадар согласно со закон и колективен договор,
- врши контрола врз начинот на водењето на професионалните досиеја на наставниците и стручните соработници,
- поттикнува, следи и организира стручно оспособување и усовршување на наставниците и стручните соработници,
- организира менторство за наставниците-приправници, стручните соработници-приправници, воспитувачи-приправници,
- присуствува на часови во наставата согласно со планот за посета на часови од годишната програма за работа на училиштето, за што составува препораки и забелешки од остварената посета кои се приложуваат кон професионалното досие на наставникот,
- ја следи работата на наставниците, стручните соработници и воспитувачи и ги советува,
- определува кариерен советник, на предлог на наставничкиот совет,
- се грижи за соработката со родителите, односно старателите,
- се грижи за имотот на училиштето, превенирајќи негова узурпација и злоупотреба,
- ги известува родителите односно старателите за работата на средното училиште и за измени на правата и обврските на учениците,
- одлучува за воспитно-дисциплинските мерки,
- ја организира и следи работата на училишниот инклузивен тим и други тимови во училиштето,

- ја следи работата на стручните органи во средното училиште,
- ја поттикнува и следи работата на ученичкиот совет,
- обезбедува извршување на одлуките на училишниот одбор,
- ги спроведува одлуките на училишниот одбор,
- одлучува за склучување договори за работните односи,
- го формира училишниот инклузивен тим,
- го формира училишниот тим за училишна интеграција,
- покренува постапка за дисциплинската одговорност на вработените во средното училиште,
- се грижи за соработката на средното училиште со здравствената установа во општината,
- при реализација на меѓународни проекти од областа на образованието се грижи за застапеност на сите наставници и стручни соработници во истите и
- врши други работи согласно со закон и статутот на средното училиште.“.

По ставот 2 се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Освен работите од став (2) на овој член, директорот на средното училиште со ресурсен центар ги врши и следниве работи:

- врши избор на образовни асистенти кои им даваат поддршка на средните училишта во работата со ученици со попреченост,
- врши распоредување на образовни асистенти кои им даваат поддршка на средните училишта во работата со ученици со попреченост
- поттикнува, следи и организира стручно оспособување и усовршување на образовните асистенти кои им даваат поддршка на средните училишта во работата со ученици со попреченост и
- во рамките на средното училиште е одговорен за спроведување на сите видови испити на учениците, како и меѓународни тестирања на учениците.“.

Ставовите (3) и (4) стануваат ставови (4) и (5).

Член 35

Во член 92-а во ставот 16 зборовите: „Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен“ се заменуваат со зборовите: „Државната комисија за одлучување во управна постапка, постапка од работен однос и инспекциски надзор во втор степен“.

Член 36

По членот 92-а се додава нов член 92-б, кој гласи:

„Член 92-б

(1) Во средното училиште со 300 до 500 ученици, може да се назначи помошник на директорот за вршење на раководни и педагошки работи, кој извршува работни задачи на помошник на директор со половина од работното време, а половина од работното време ги извршува работните задачи како наставник, односно стручен соработник во средното училиште.

(2) Во средното училиште со 501 до 1000 ученици, може да се назначи помошник на директорот за вршење на раководни и педагошки работи, кој извршува работни задачи на помошник на директорот со полно работно време.

(3) Во средното училиште со повеќе од 1000 ученици, може да се назначат двајца помошници на директорот за вршење на раководни и педагошки работи, кои извршуваат работни задачи на помошник на директорот со полно работно време.

(4) Во средното училиште со ресурсен центар, може да се назначи помошник на директорот за вршење на раководни и педагошки работи, кој извршува работни задачи на помошник на директорот со полно работно време.

(5) За помошник на директорот се назначува лице од редот на наставниците и стручните соработници, вработени во средното училиште на неопределено работно време и има најмалку три години работно искуство во областа на образованието.

(6) Помошникот на директорот го назначува и разрешува директорот на средното училиште.

(7) Помошникот на директорот ги врши работите за кои писмено го овластил директорот и го заменува во негово отсуство заради боледување, службено отсуство и други оправдани причини.

(8) Директорот за извршување на одделни задачи од својата надлежност и за замена во времето на оправдано отсуство, ако во средното училиште нема помошник на директор, овластува наставник, стручен соработник или секретар од средното училиште кој ќе го заменува, но не подолго од три месеци.“.

Член 37

По членот 93 се додава нов член 93-а, кој гласи:

„Член 93-а

(1) Директорот на средното училиште како орган на раководење има право на плата и надоместоци од плата, според услови и критериуми утврдени со овој закон или колективен договор.

(2) Платата на директор во средно училиште се пресметува во бруто-износ, се исплатува во нето паричен износ еднаш месечно во тековниот месец за претходниот месец, а се состои од:

- основната бруто-плата и
- дел од плата за работен стаж.

(3) Основната бруто-плата на директорот се пресметува така што основната бруто плата на наставник се зголемува за соодветен процент во зависност од бројот на паралелките и тоа:

- за директор на средно училиште со над 50 паралелки се зголемува за 49%,
- за директор во средно училиште од 37 до 50 паралелки се зголемува за 34%,
- за директор во средно училиште со ресурсен центар се зголемува за 34%,
- за директор во средно училиште од 17 до 36 паралелки се зголемува за 30%,
- за директор во средно училиште до 16 паралелки се зголемува за 22% и
- за помошник директор се зголемува за 9%.

(4) Делот на плата за работниот стаж на директорот на средно училиште се вреднува во износ од 0,5% од основната бруто-плата на директор за секоја навршена година работен стаж, а најмногу до 20%.“.

Член 38

Во член 93-б во ставот 5 зборовите: „Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен“ се заменуваат со зборовите: „Државната комисија за одлучување во управна постапка, постапка од работен однос и инспекциски надзор во втор степен“.

Член 39

Членот 93-в се менува и гласи:

„(1) Градоначалникот, односно министерот, во рок од три дена од денот на разрешувањето на директорот, именува вршител на должноста на директор од редот на наставниците и стручните соработници во средното училиште.

(2) Вршителот на должноста на директор треба да ги исполнува условите за директор од членот 91 став (2) од овој закон, освен да има програма за работа за период од четири години.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, доколку никој од наставниците и стручните соработници во средното училиште не поседува уверение за положен испит за директор за средно училиште и/или нема меѓународно признат сертификат или уверение за познавање на англискиот јазик: ТОЕФЕЛ ИБТ (TOEFL IBT) - најмалку 30 бода, ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 3 бода, КЕТ (KET) (Cambridge English) – положен, АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2) или сертификат, уверение или потврда со кое се потврдува познавањето на еден од трите најчесто користени јазици на Европската унија (англиски, француски или германски) на најмалку ниво Б2 (B2) од Европската референтна рамка за јазици, може да се именува и наставник, односно стручен соработник од редот на вработените во средното училиште, како вршител на должноста на директор.

(4) Градоначалникот, односно министерот 30 дена пред истекот на рокот од став (6) на овој член, донесува одлука училишниот одбор да објави јавен оглас за избор на директор.

(5) Вршител на должноста на директор се именува и во случаи на предвремен престанок на мандатот на директорот.

(6) Вршителот на должноста на директор ги врши работите до именување на нов директор, но не подолго од шест месеци од денот на неговото именување.“.

Член 40

По членот 98 се додава нова Глава X. и се додаваат осум нови членови 98-а, 98-б, 98-в, 98-г, 98-д, 98-ѓ, 98-е и 98-ж, кои гласат:

„X. ОБЛИЦИ НА УЧЕНИЧКО ОРГАНИЗИРАЊЕ И УЧЕСТВО

Член 98-а

(1) Во средните училишта, учениците се организираат во заедници на паралелка и ученички совет.

(2) Учениците имаат право на слободно организирање во ученички совет или во други облици во согласност со закон.

(3) Во работата на училишниот одбор, стручните органи и консултативни тела на средното училиште и во советот на родители, учествуваат претставници на учениците избрани од ученичкиот совет.

Член 98-б

(1) Заедницата на паралелка ја сочинуваат учениците од една иста паралелка и избираат претседателство.

(2) Претседателството на заедницата на паралелка е составено од претседател, заменик - претседател и секретар.

(3) Заедницата на паралелка ја претставува претседателот, кој има свој заменик.

(4) Мандатот на претседателот на заедница на паралелка, неговиот заменик и секретарот е една учебна година со право на уште еден последователен мандат.

(5) Изборот на претседателство на заедница на паралелка, неговите работи и задачи и предвремениот престанок на мандатот на претседател на заедница на паралелка, неговиот заменик и секретар се уредуваат со статутот на средното училиште.

Член 98-в

(1) Ученичкиот совет е облик на организирање на учениците на ниво на средно училиште, составен од претседател, потпретседател, генерален секретар и претседателите на заедниците на паралелки во средното училиште.

(2) Членовите на ученичкиот совет имаат мандат од една учебна година со право на уште еден последователен мандат.

(3) Ученичкиот совет работи на седници. Седниците се редовни и вонредни. Редовните седници се одржуваат најмалку еднаш месечно, освен во месеците кога учениците се на распуст.

(4) Конститутивната седница на ученичкиот совет се одржува во последната работна недела во месец септември. Датумот на одржување на конститутивната седница се определува со годишната програма за работа.

(5) Со конститутивната седница на ученичкиот совет претседава највозрасниот претседател на заедница на паралелка до изборот на претседателството на ученичкиот совет.

(6) Со ученичкиот совет раководи претседател, а во случаи на негова спреченост потпретседател. Во средните училишта во кои се реализира настава на повеќе наставни јазици, претседателот и потпретседателот на ученичкиот совет се ученици од различни заедници.

(7) Ученичкиот совет избира и разрешува двајца свои претставници во училишниот одбор на средното училиште.

(8) Работата, организацијата, надлежностите на ученичкиот совет, изборот на претседател, потпретседател и генерален секретар на ученичкиот совет, телата и комисиите на ученичкиот совет и нивните работи и задачи се уредуваат со деловник за работа на ученичкиот совет.

(9) Ученичкиот совет секоја година, најдоцна до 20 јуни, до училиштето доставува програма за работа која е составен дел на годишната програма за работа на средното училиште.

(10) Во средното училиште се избира ученички правобранител, кој се грижи за заштита и унапредување на правата на учениците во средното училиште и ги застапува учениците пред стручните органи и консултативните тела на училиштето.

(11) Критериумите за избор на ученичкиот правобранител се уредуваат со статутот на средното училиште.

(12) Ученичкиот правобранител се избира со мнозинство гласови од редовните ученици во средното училиште, по пат на тајно гласање.

(13) Ученичкиот правобранител се избира со мандат од две години, односно додека има статус на редовен ученик.

(14) Ученичкиот правобранител посетува обука за човекови права и заштита од дискриминација, организирана од Државната комисија за спречување и заштита од дискриминација и Народниот правобранител.

Член 98-г

(1) Во работата на ученичкиот совет, на предлог на наставниците и стручните соработници учествуваат двајца претставници од редот на наставниците и еден претставник од редот на стручните соработници, избрани од наставничкиот совет на средното училиште.

(2) Мандатот на наставниците и стручните соработници е една учебна година.

(3) Наставниците и стручните соработници - членови за ученичкиот совет учествуваат во работата на ученичкиот совет, без право на глас.

Член 98-д

(1) Претставниците на паралелките избираат координатор по учебна година, со мандат од една година, со право на уште еден последователен избор. Изборот го организира и спроведува генералниот секретар на ученичкиот совет.

(2) За координатор на учебна година може да се пријави секој претседател на паралелка од истата учебна година. Изборот на координатор на учебна година го вршат претседателите на паралелките од истата учебна година со тајно гласање. За координатор на учебна година е избран кандидатот кој добил најголем број гласови од претседателите на паралелките.

Член 98-ѓ

(1) Во ученичкиот совет се основаат Координативно тело на ученичкиот совет и Комисија за доверба и соработка.

(2) Работата и надлежностите на Координативното тело на ученичкиот совет и на Комисијата за доверба и соработка, се уредува со статутот на средното училиште.

Член 98-е

(1) На огласната табла на средното училиште и на неговата интернет страница, задолжително се објавуваат следниве информации во врска со ученичкото организирање:

- ден и час на одржување на избори за претседател на заедница на паралелка,
- ден и час на одржување на седници на ученички совет,
- име и презиме на претседател на заедница на паралелка, координатори на учебни години и претставник во училишниот одбор, стручните органи и консултативни тела,
- одлуките донесени од страна на ученичкиот совет и
- други информации согласно овој закон, статутот на средното училиште и правилникот за работа на заедници на паралелки и ученичкиот совет.

(2) Информациите од ставот (1) alineja 3 на овој член, се објавуваат на огласната табла на средното училиште и на неговата интернет страница, во текот на целата учебна година.

(3) Информациите од ставот (1) на овој член, пред конституирањето на ученичкиот совет ги објавува секретарот на средното училиште, а по конституирањето на ученичкиот совет, генералниот секретар на ученичкиот совет.

Член 98-ж

(1) Средства за реализација на активности на ученичкото организирање може да се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија, буџетите на општините, на градот Скопје и од донации, легати и подароци, а се користат наменски.

(2) При креирање на финансискиот план на средното училиште, може да се земе предвид предлогот на ученичкиот совет, при што се предвидуваат средства за реализација на активности на ученичкиот совет.

(3) Средните училишта го следат наменското трошење на средствата кои ги доделуваат за ученичко организирање.“.

Член 41

Членот 102 се менува и гласи:

„(1) Министерството за средствата за финансирање на јавното средно образование донесува финансиски план и програми и годишна пресметка.

(2) Министерството утврдува мерила за распоредување на средствата за државните средни училишта.

(3) Министерството го контролира наменското користење на средствата кои се распределуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.“.

Член 42

Во член 104 по ставот 4 се додава нов став (5), кој гласи:

„(5) Средствата кои јавното средно училиште ги собира од родителите, односно старателите на учениците по основа на фотографирање на ученици, обезбедување на училишни униформи, обезбедување во и на средното училиште, списанија и стручна литература и слично, се користат строго наменски од средното училиште, на начин кој го утврдува министерот.“.

Член 43

Во член 108 ставовите 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 и 12 се бришат.

Член 44

Членот 109 се менува и гласи:

„(1) Глоба во износ од 600 до 800 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на родителот, односно старателот на малолетниот ученик ако ученикот не е запишан во средно училиште или нередовно го посетува училиштето (член 3 став (1) од овој закон).

(2) Глоба во износ од 100 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на директорот на средното училиште, ако:

- се внесени погрешни податоци во интегрираната база на податоци (член 9-а од овој закон),

- за време на користење на годишен одмор на директорот, боледување, како и во други оправдани случаи на отсуство, не определи лице од редот на вработените во училиштето кое го заменува (член 92 алинеја 8 од овој закон) и

- не се истакне распоред за дополнителна и додатна настава за секој наставен предмет, на видно место во училиштето и истиот не го достави до Државниот просветен инспекторат (член 51-б став (1) од овој закон).

(3) Глоба во износ од 301 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на директорот на средното училиште, ако:

- дозволи да се запише ученик преку бројот утврден во конкурсот за запишување (член 42 од овој закон),

- се води и издава педагошката документација спротивно на членовите 73 и 74 од овој закон и

- дозволи исплаќање на средства кои не се утврдени во годишниот финансиски план на училиштето (член 93 став (1) алинеја 5 од овој закон).

(4) Глоба во износ од 100 до 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на наставникот во средното училиште за дејствието од ставот (3) алинеја 3 на овој член.

(5) Глоба во износ од 80 до 100 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на родителот, односно на старателот за прекршок, ако не се јави во утврдениот термин за советување по втората упатена покана (член 58-а став (2) од овој закон).

(6) Глоба во износ од 101 до 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на родителот, односно на старателот за прекршок, ако не се јави во утврдениот термин за советување по третата упатена покана (член 58-а став (2) од овој закон).“.

Член 45

Членот 109-а се менува и гласи:

„(1) Глоба во износ од 300 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на директорот на средното училиште, ако:

- дозволи организирање и дејствување на политички партии и верски организации во средното училиште и изведува верско образование и се истакнат партиски и верски обележја (член 7 од овој закон),

- се користи печат со несоодветна содржина за заверка на јавните исправи (член 8 од овој закон),

- започне со вршење на дејноста пред донесувањето на решение за исполнетоста на условите за почеток со работа и вршење на дејноста (член 19 од овој закон),

- се реализира план и програма што не е донесена од Министерство за образование и наука (член 22 од овој закон),

- не се оствари годишниот фонд на часови утврден со планови и програми (член 24 од овој закон),

- не е донесена годишна програма за работа (член 29 од овој закон),

- не е донесена развојна програма на училиштето (член 29-а став (2) од овој закон),

- телесно казни ученик, односно психички го малтретира (член 51 од овој закон),

- не се спроведе самоевалуација на училиштето (член 64-б став (1) од овој закон),

- не се води е-дневник врз неделна основа во средното училиште (член 74 став (4) од овој закон) и

- по извршената вонредна интегрална евалуација не се отстранети причините за нарушувањето на воспитно-образовниот процес (член 89-б став (1) од овој закон).

(2) Глоба во износ од 150 до 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на наставникот во средното училиште за дејствијата од ставот (1) алинеи 1, 5, 8 и 10 на овој член.

(3) На средното училиште за дејствијата од ставот (1) алинеја 3 на овој член, покрај предвидената глоба задолжително ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на дејност во времетраење од најмногу три години, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

(4) На директорот на средното училиште за дејствијата од ставот (1) алинеја 3 на овој член, покрај предвидената глоба задолжително ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на професија во времетраење од најмногу една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.“.

Член 46

Членот 109-б се менува и гласи:

„(1) Глоба во износ од 5.000 до 7.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако започне со работа спротивно на одредбите од членовите 11, 13 и 13-а од овој закон.

(2) Глоба во износ од 3000 до 5000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице.

(3) Глоба во износ од 500 до 1000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичкото лице ако започне со работа спротивно на одредбите од членовите 11, 13 и 13-а на овој закон.

(4) На правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член, покрај предвидената глоба задолжително ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на дејност во времетраење од најмногу три години, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

(5) На физичкото лице и на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставовите (2) и (3) на овој член, покрај предвидената глоба задолжително ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на професија во времетраење од најмногу една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.“.

Член 47

Во член 109-в во ставот 3 зборовите: „членовите 109, 109-а, 109-б, 109-г и 110“ се заменуваат со зборовите: „членовите 109, 109-а и 109-б“.

Член 48

Член 109-г се брише.

Член 49

Член 110-а се брише.

Член 50

(1) Со денот на влегувањето во сила на овој закон, постојните средни училишта продолжуваат со работа согласно овој закон и го задржуваат стекнатиот статус кој го имале до денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, Државното училиште за рехабилитација на деца и младинци со оштетен вид „Димитар Влахов“ - Скопје, Државниот училишен центар за образование и рехабилитација „Партенија Зографски“ - Скопје, Државното средно училиште за рехабилитација и образование „Св. Наум Охридски“ - Скопје и Државното средно училиште за образование и рехабилитација „ИСКРА“ - Штип, продолжуваат со работа како државни средни училишта со ресурсен центар, од учебната 2025/2026 година.

Член 51

Директорите на средните училишта избрани до денот на влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да ја вршат својата функција до истекот на времето за кое се избрани.

Член 52

Советот на општината определува во кое средно училиште ќе се формира центар за поддршка за учење на учениците со попреченост од член 1 од овој закон, со кој се додава нов член 3-г став (14), во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 53

(1) Подзаконските акти предвидени со овој закон, ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Концепциите за гимназиско образование, а стручно образование и за уметничко образование од член 4 од овој закон со кој се менува членот 21, ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 54

Постапките за избор на директор на средно училиште кои се започнати до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе се завршат согласно со Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија” број 44/1995, 16/1996, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 41/2001, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 18/2003, 67/2004, 51/2005, 55/2005, 113/2005, 3/2006, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 88/2009, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 и 64/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија” број 229/20 и 269/23).

Член 55

(1) Одредбите од членовите 17 и 18 од овој закон, со кој се менуваат членовите 37 и 38, за полагањето на испитите од државна стручна матура, државна уметничка матура, училишна гимназиска матура, училишна стручна матура, училишна уметничка матура, завршен испит и меѓународна матура, ќе отпочнат да се применуваат од учебната 2025/2026 година, а за полагањето на испитите од државна матура, ќе отпочнат да се применуваат од учебната 2028/2029 година.

(2) Одредбата од членот 4 од овој закон, со која се менува членот 21, ставот (5) ќе отпочне да се применува за наставните програми кои ќе се донесат по денот на влегувањето во сила на овој закон.

(3) Одредбата од членот 25 од овој закон, со која се менува членот 48-б, ставот (1) ќе отпочне да се применува сукцесивно од учебната 2025/2026 за генерацијата на ученици кои се запишуваат во прва година во средното образование и ќе се применува сукцесивно секоја наредна учебна година.

Член 56

Во Државното училиште за рехабилитација на деца и младинци со оштетен вид „Димитар Влахов“ – Скопје, по денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе продолжи да се реализира основно образование за ученици со оштетен вид.

Член 57

Одредбите од Законот за средното образование со кои се одредува својство на правно лице на средно училиште, органите на управување, раководење и стручните органи на јавно средно училиште, како и одредбите кои се однесуваат на запишување на ученици во средните училишта, нема да се применуваат при основање на државно средно полициско училиште и истите се уредуваат со посебен закон.

Член 58

Низ целиот текст на законот зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Член 59

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.